

ARGO

radikální potřeby

TEREZA SEMOTAMOVÁ

ARGO

**„Za *hranicí* myšlenek o konání správných
a špatných věcí je *místo*.
Potkáme se tam.“**
Rumí

**radikální
potřeby**

TEREZA SEMOTAMOVÁ

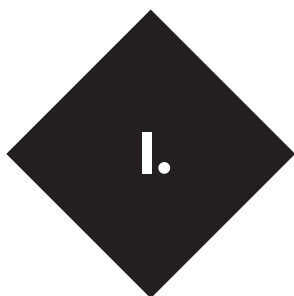
Kniha vychází s finanční podporou Ministerstva kultury České republiky.

© Argo, 2024

© Tereza Semotamová, 2024

ISBN 978-80-257-4430-7 (váz.)

ISBN 978-80-257-4479-6 (e-kniha)

„Remember what it is to be me. That is always the point.“
Joan Didion

V posteli. Po letech se nestydím za svoje tělo, už je neustále nezakrývám, jsem nahá. Dokážu se na něj i chvíli dívat a být s ním jedno. Chvillemi si až říkám, jo, tohle je moje přirozenost. A když se mě dotýkáš, když chceš svojí plochou těla co nejvíc splynout s tou mojí, tak ve mně všechno řve, že jo, že takhle je to správně. Nevím, co by na to řekla Simone de Beauvoir, ale odevzdávám ti svoje tělo a dělej si s ním, co chceš. (Žena se stává ženou až zásahem muže?) Všechny buňky se jako slunečnice natáčí k tobě, dýchají a žijí pro tebe. Chci ti být co nejbliž a chci slyšet tvoje: Miluju tvoje tělo. Což jsi řekl jednou a asi ti to uteklo, protože ses toho sám trochu zalekl. A miluješ i něco víc? Ano, tvoji vnitřní krajinu taky, cheche. Výborně, pane

doktore. Jsem kandidát věd. Výborně, pane kandidáte. Četla jsem Vaši knihu o paměti světla, pravdě oblaků a útěše míst a moc se mi líbila. Otevřela mi nečekané hloubky. Myslíte moji knihu o tom, jak dýchat s ptáky? Ano, od té doby chci doslova dýchat s ptáky. Proto jsem se rozhodla napsat Vám e-mail a poprosit Vás o konzultaci. Vyprsknu smíchy.

Přitom naše seznámení proběhlo jinak. Napsals ty mně, protože jsi potřeboval sehnat nějakou knihu a od kohosi věděl, že dělám v krámu. Ale protože jsi na googlu vypadal hezky (jinak než ve skutečnosti, samozřejmě), řekla jsem si, že všechno někam vede, tak jsme se sešli. Povídali jsme si v Liberálu v ležérních polohách asi tři hodiny o všem, i o přírodě. Zůstals, přestože už bylo jasné, že ta knížka nejde sehnat. Rajcovalo mě, že výrazy jako „soběstačnost“, „pesticidy“ a „rajčata z Holandska“ používáš tak nonšalantně. Brzo bude společensky nepřipustné používat na veřejnosti plast a chlubit se letenkou za tisícovku, uvidíš, mrknuls na mě. Kývala jsem a neustále se jazykem ujišťovala, jestli nemám (bio)rtěnku na zubech.

Ten první večer jsem ještě hodně poslouchala a dělala, že o suchu a požárech nic moc nevím. Přitom jsou noci, kdy negluju nic jinýho. Tehdy jsem měla takový období. To, že se s planetou něco děje, už bylo veřejné tajemství, kterému ale u nás pořád nikdo nechtěl uvěřit. Nikdo nechtěl uvěřit, v jak velkým průseru vězíme, a tak se to pokaždý jen zapilo kafem z kelímku. Je to skoro jako nové náboženství. Ta informace o klimatické hrůze bagrovala pocit, že život je nesmyslný, a taky kladla na člověka zodpovědnost za to, že na svět přivede děti, které tu budou muset nějak žít. Přitom člověk na svět přivádí děti, aby vůbec měl proč žít, tvrdí zase jiní, většinou ti, co už se s nimi potýkají a mají z toho jazyk na vestě.

Neměla jsem tehdy děti ani smysl života, takže jsem se bála jen smrti a beznaděje a z tohoto nového paradigmatu hrůzy, které skýtala hrozba rozbitého klimatu, jsem byla úplně v rauši: v dobrém i špatném. Jo, skoro jsem si tehdy až zajásala. Že neumřu jenom já, ale že umírá i tahle planeta. Anebo možná ne. Viz Nostradamus. Tak jak teda? Hrozby jsou ve skutečnosti lenost a lhostejnost, su tvoje filosofka, nic nového pod sluncem, pípala jsem. Zajímáš se i o Čínu? Ježkovy voči, to je otázek. Ano, zajímám se o různá témata, řekneš a očima mě svlíkáš. Jo, tak tyhle hry by nám šly. Doprovodíš mě k domu, jako že tak se to přece dělá, dřív dělalo, dnes je to asi spíš úchylný, pokud se nepožádá o souhlas, nejlíp písemně s razítkem, haha. A když dojdem k domu, kde bydlím, začneš mě líbat.

Věděla jsem, že seš expert na problematiku, tak jsem si chtěla poslechnout, co si o tom myslíš právě ty, ale mlčela jsem i proto, že vím, že chlapi rádi vysvětlují svět. Miluju planetu, ale je prostě jasný, že už nic moc nezměníme, zamáchals rukama. Jo, tak jo. Zasvinili jsme to tu a jediný, co můžem, je každé nějak dožít. Ale tos řekl až na dalším rande. To jsme šli k tobě, zavolals mi, že potřebuješ poradit s výběrem skleněných výplní do dveří a já husa na to skočila, jako že potřebuješ ženské insight. Místo toho jsme poslouchali na gauči Mňágu atd. a zírali do stropu, který máš polepený tapetou se vzorkem kapradí, respektive polepila ho takhle bydlenka, které patří tenhle bejvák. Tvrdils, že ti změna klimatu pomohla stanovit si v ekologickém chování pevné hranice: tohle a tohle už prostě nekupovat, tohle a tohle se nepoužívá, tím pádem už nad některými věcmi vůbec nemusíš přemýšlet. To jsem obdivovala, znělo to dobře, ale zároveň mi to přišlo trochu tajemný, protože když jsi to říkal, tak sis mazal na chleba med z Panamy a potvrzoval

check-in na let do Helsinek, konference o budoucnosti vzduchu. No ale přišels mi zásadovej a pevnej jako skála, a to mě dycky rajcuje.

Lepím se k tobě a bojím se, že ty už chceš spát, ale ty evidentně nechceš spát, a tak si to rozdáváme ještě jednou. Chceš mě sníst? Víím, že žádný emoce z tebe nevybouchám. Pokud vůbec nějaký máš (prej i chlapi maj, je to na wikipedii), tak si je dusíš v sobě a projevuješ maximálně na panelové diskusi nebo v tzv. kotli. Tak na tebe musím navlíkat takový obezličky. Chci říct: Chyběla jsem ti? Ale ne, neřeknu to. To si radši uříznu jazyk, chlapečku. Ani muk jak Nepomuk. Chyběls mi vlastně? A co mi vlastně chybí, když mi chybiš? Ty, nebo nějaká pátá noha? Noha, co by stála konečně pevně na zemi. Padá na mě cihla a praští mě do hlavy, cítím realitu: Jsem s tebou, abych pocítila trochu neadresované lásky (pozor: bez záruky) a ty aby sis v posteli zadovádel a měl pocit, že žiješ. Měl pocit. Měl pocit. Jo, chci tě sníst, seš moje kremrole. Zvonivý smích, první čakra jásá a vrásky na chvíli mizí, hormonální čárymáry a postkoitální look. Zatím nedovedu rozlišit, jestli se mi líbí, že se mě dotýkáš, nebo že se mě vůbec někdo dotýká. Takhle blbě na tom jsem. Po letech jeptiškování v garsoniére. Není to moc feministický. Ale možná že je feministický se k tomu sama před sebou přiznat?

Otáčím se k tobě zády, už jsem z těch postelových radovánek vyřízená, ale doufám, že na mě nalehneš zezadu. Jen tak ležet, dýchat, držet se v objetí. Už je hluboká noc. Musím si dát budík na osmou, budou mi volat z rádia, řekneš zcela neromanticky. Budeš řešit témata? Jo, témata. Situace je nepřehledná, pane redaktore.

Jedu do míst, kde jsi v dětství vyrůstal. Sedíme u stolu s igelitovým ubrusem, který je připevněn zrezlými sponami. Naléváš

studený čaj z konvice do sklenic-hořčičáků. Neustále se zády lepím k opěradlu židle. Nevím, jestli proto, že jsem ulepená já, nebo ta židle. Nadechuju se, vyprávím ti náš příběh. Jaký vlastně? Chrlím to ze sebe. Každý člověk je schopen vyprávět alespoň jeden dobrý příběh, ten svůj. Odcházíš vedle a vracíš se s obrovskou gorilou, stáváš se tou gorilou. Zírám do jejího výrazu, je to tvůj výraz, nerozumím mu, ale znám ho. Dýchám s tebou. Gorila je jen na obraze, který neseš před sebou. V televizi hovoří o požárech v Koreji, oba kroutíme hlavou, bezmoc, kterou ani nejde tematizovat, další témata probublávají, držíme se nezávazně za ruce, je to závazný. Hoří. Sen.

Probouzím se brzy, horkem, světlem, zvuky, je možný, že ve vnitrobloku žijou cikády? Proč sousedce každý den o půl sedmé zvoní telefon? Nejsem zvyklá na to, že vedle mě někdo spí, že se mě někdo dotýká, že neustále chce cítit, že jsem tu, že jsem tady vedle něj. Připadám si zranitelně a odevzdaně jako hrdinky Françoise Sagan, přitom už máme jiný století. (Jsou chvíle, kdy jsem hrdinkou Sagan, křehkou submiskou, a stydím se za to. Jsou chvíle, kdy chci být hrdinkou Sagan. A jsou chvíle, kdy jenom jsem. Ani hrdinka, ani antihrdinka.)

Otevírám oči, když se pohneš, taky otevíráš oči, oba je ale zase hned zavíráme, potápíme se znovu a znovu do té noci, co už jen tak doutná. Noc je naše, ale den ne, den, to už jsou povinnosti, plnění úkolů, co potom tečou přímo do kanálu, kde jde jen o broušení ega. Nutnost snídat a podávat si máslo, na to mě moc neužije, i když působím, že je to můj vlhký sen. Blíží se nutnost žít druhý pohyb člověka: práce a boj (Patočka). Věčný boj s časem a stíhání nestihnutelného. Natahování člověka na skřípec cílů: dosáhnout toho a tamtoho, obstarávačky. Tvoje pusa je centimetr od té moje, políbím tě, líbáš mě zpátky, jdeš

na to zhurta. Zvoní budík. Nemáš se připravovat na ten rozhovůrek? ptám se laškovně. Jsem připravenej, křikneš na mě a už nejseš vedle mě, ale nade mnou. Pak ležíš vedle mě, oba oddechujem neklidně, ale jsme klidní.

Nejen naše země je v posledních týdnech sužována suchem. Dnes slavíme Mezinárodní den sucha. Jsme ve spojení s doktorem Novákem, odborníkem na sucho, který stav s ohledem na migraci dlouhodobě sleduje. Pane Novák, je stav opravdu tak kritický, jak píší některé titulky novin? Zmíním alespoň článek z deníku The Guardian „Lidé umírají“, ve kterém šlo o situaci v Guatemale, kde se lidé údajně musí rozhodovat mezi hladověním a migrací. Je klimatická změna skutečně oním neviditelným řidičem mnoha migrantských karavan, jak proklamuje jiný titulek Guardianu?

To je velké zevšeobecnění, ale v podstatě ano, někteří migranti jsou skutečně migranti klimatičtí, právě Guatemala je výrazně sužována suchem a vláda lidem bohužel nepomáhá. Proto obyvatelstvo stojí před rozhodnutím, zda zůstat a hladovět, nebo odejít a čelit různým nebezpečím na cestě pryč, většinou do Spojených států. Což je cesta s nejistým výsledkem.

Ano, pojďme zpátky k tématu oteplování. Obecně vzato však tvrdíte, že planeta se otepluje.

Ano, to je vědecky dokázáno, je s podivem, že politici a, pardon, také média, tato vědecky podložená fakta stále nechtějí vzít na vědomí.

Volá nám posluchač. Dobrý den.

Dobrý den, tady je Kamil Krbálek. Loňské a zatím i letošní léto je a bylo skvělé, letní zahrádky, open air festivaly. Vždycky když se oteplovalo, civilizace vzkvétala, no a upadala, když se ochlazovalo. Takže nás čekají skvělé roky, řekl bych.

Děkujeme za názor. Chcete na to reagovat, pane Novák?

Proto jsou podle vás severské země jedny z nejsilnějších evropských ekonomik?

Nejde o absolutní hodnotu, ale o trend. Kdyby se ochlazovalo, Skandinávie by na tom byla nejhůř. Ale pořád není tak teplo, aby se v Grónsku pěstovalo obilí jako v 11. století. Rozumíte, to je fakt.

Otázka je, zda si něco takového přejeme a zda vlády světa nemohou činit konkrétní opatření pro to, aby k něčemu takovému brzy nedošlo. Představte si konkrétní životy konkrétních lidí, které jsou v krizových oblastech v konkrétním ohrožení.

Odborník přestane chodit po mém minibytě, lehá si s telefonem v ruce vedle mě a hladí mě po stehně. Vztekle listuju knihou Povídky psané pod vlivem extáze, v níž už delší dobu hledám jednu konkrétní větu. Chci ji totiž použít do svého projektu stínu.

Děkujeme za vhléd panu Krbálkovi. Pane Novák, Donald Trump se včera ke klimatické krizi vyjádřil ve smyslu, že je to hoax vytvořený Čínou a větrné elektrárny způsobují rakovinu. Jak byste komentoval tato vyjádření? Situace je složitá a Bílý dům myslím teprve hledá rozumné stanovisko ke klimatické krizi. Děkujeme vám za vyjádření a s přáním pěkného dne se loučíme. Nyní přejdeme ke kratochvíli tohoto dne, posluchačská soutěž Vaří žena, muž čeká. Kdo nám popíše, čím si krátí to otravné čekání?

Blabla. Položí telefon a hlazení nabývá na intenzitě. Tak co, jakej jsem byl? Nemám moc ráda takový to pochlebování chlapům, ale vím, jak teď potřebuje slyšet, že byl fakt dobřej. Ego mu vyroste až do stratosféry, bacha na skleníkové efekt. (Výsledky si umíme představit.) Byls dobřej, ale trochu mě

zarazilo to s tím Trumpem. Situace je složitá? Prosím tě, to je teda novinka, já když si zapnu rádio, tak především očekávám, že se dozvím, že něco je složitý, děkujeme. Hele my jsme placený Amíkama, jednou, když jsem něco amerického zkritizoval, tak mě šíleně sjeli, nemám to zapotřebí. Navíc většinou o Trumpovi mluvit nemusím. Ale... Zírám na něj, lapám po dechu. Chápu no, Rusko, Amerika. Musí se to v tobě mlít. Proč nejseš třeba sinolog? Hele zase jsem zapomněla, jak se vlastně původně jmenuješ? Kalašnikov? Dostojevský? Vybavuju si, jak jsi mi popisoval, jak sis šel změnit jméno. Víš co, já už jsem na to prostě neměl. Všude, kam jsem přišel, jsem byl nejdřív Rus a až potom někdy i člověk. Tak jsem šel prostě na radnici, zjistil, že změna jména stojí pár stovek, no a první jméno, jaký mě napadlo, bylo Novák. Narodil jsem se jako Rubrikov. Lubri- co? Ale prosím tě, myslíš ty i na něco jiného?

Zase mě líbá. A já se zastydím. Pořád mám pocit, že nikdo nesmí vědět, že eroticky toužím, jako by to bylo něco špinavého, stejně jako moje tělo, které neustále produkuje nějakou špínu. Co čteš? Bere knížku do ruky proto, aby ji odhodil a pustil si mě k tělu. Nedělej, že tě to zajímá. Ani ne, ale teď zrovna jo. Spíš mu jde o to odklonit téma. Hledám v téhle knize jednu větu, už docela dlouho. A jakou větu? Láska ve 20. století je telefon, který nezvoní. Nějak tak to bylo, ale potřebuju to přesně prostě. To je hezká věta. A já ztuhnu, protože dost možná je to věta, co se týká i nás dvou. Můžeš někomu svatosvatě slíbit, že ho nevyghostuješ, ale nakonec tě stejně sere tak, že si s ním hraješ hru na neodepisování a dlouho mu neodepisuješ. Bere do ruky mobil a samozřejmě gugluje. Nechávám ho ložit po těchto pohořích guglu, která jsem dávno zlezla. Tu větu buď znám jenom já a autor, nebo jenom já, protože jsem si ji vymyslela.

(„Láska ve 20. století je telefon, který nezvoní.“ Takhle si tu větu pamatuju.) Každopádně se dál prodírám povídkami, šepoty a výkřiky francouzského spisovatele, který se evidentně někdy nudí tak moc, že se radši sjede extází. A u toho ho ne napadne nic lepšího než psát. Spisovatelé jsou magoři, místo aby žili, tak píšou. Klidně mě citujte.

Uvidíme se? ptám se, v duchu si nadávám, za tyhle otázky bych si nejradši uřízla jazyk. Ach jo, žena prostě potřebuje perspektivu. Uzamkne mi ústa polibkem, jak se píše v románcích, protože time management našeho postvztahu není jeho silná stránka. Jedeš vlastně na ten Stromáč, nebo ne? Nevím ještě. Máme brzo tu konferenci a nevím, jak budu stíhat. To si děláš prdel? Já už to zaplatila. Myslela jsem si, že si spolu užijeme hezkej víkend a ještě u toho budem konat dobrý skutky. Ticho. Tohle jsem fakt řekla? A co si myslíš, že někomu pomůže těch pár stromů, co zasadíš? Třeba mně? zasměčuju. A ty si myslíš, že konference, kam všichni přiletí debatit o klimatu letadlami a vypijou tuny kafe v plastovejch kelímcích a vytisknete jim tuny lejster, někoho reálně spasí? No systémově ano. Nebudem se přece takhle blbě hádat. Ale no tak. Potom se uvidíme.

Balí se, jako kdyby odjížděl od babičky, konečně domů, uff, dává si batoh na záda, sluchátka na uši, aby si okamžitě, co osamí, mohl do uší rvát jakýsi zvuky. Mám chuť říct, že ve čtvrtek mám narozky a že bych je s ním nějak chtěla strávit. Ale nic neřeknu, strach z odmítnutí je příliš velký, ty odcházíš, já mlčím a zírám, zírám a mlčím. Ještě nejsem schopná vnímat to blbý, omámená rozkoší v tobě pořád vidím rytíře. Jo, rytíře!

Začnu v rohu minibytu dělat hmotu. A kapou mi do ní slzy. Zažila jsem blízkost, naplnění touhy, prožitá vášeň mi skoro

stříká ušima, a stejně to není dost, nikdy to není dost, já nejsem dost, ty nejseš dost, svět mi není dost. Mlátím do hmoty. Chci víc, chci být po tvém boku a cítit, že žiju, protože to ty mi dáváš ten pocit, chci slavit narozeniny, chodit na trh a kupovat tam drahou zeleninu blablabla. Hmota je moc nařaděná, protože moc brečím, je to spíš polívka, z tohohle nic neuplácám, i kdybych se rozčtverečkovala. Slyším bouchání na zeď. Bouchnu zpátky. Vzápětí na mě Fanda houkne přes světlík. Mám hlad, nemáš něco k jídlu? Mám vajíčka. Myslíš vaječníky? Ne, o tvý starý vaječníky nemám zájem. Mám přijít k tobě? Jo, přijď.

Někomu záleží na tom, jak prožije noc, a někomu i na tom, s kým bude snídat. Lehám si na Fandův gauč a nechávám ho vařit hmotu z mých vajec. Baví mě ho u toho pozorovat. Ví, co má dělat, má přesnou představu o tom, jak má výsledek vypadat, jen ať se stará. Mám sice výčitky, že mi doma tvrdne ta moje hmota a já ji znovu budu muset namíchat, ale touha pobýt u Fandy, u někoho, je silnější. Je to tu jako u babičky. Cítím tvou vůni, co na mně ulpěla, nasávám ji, je to omamné. (Po roce náhodou zjistím, že to byl jen nejlevnější deodorant.)

Co včera? Byl u tebe odborník? Jo, byl. Vypadáš zničeně. Jo, zničil mě. Tak to je super, ne? Konečně láska. Pro mě je to prospěšný, protože dle výzkumu harvardských vědců, cituji, když vaši kamarádi s někým začnou chodit, zvětšuje se šance, že toho pravého potkáte i vy. Nedělej si naděje, na chození to nevypadá. Ale noc dobrá. Asi nestíhám to bienále, sakra... Něco uplácáš. Svůj stín? Nechci jen něco uplácet, chtěla jsem, aby to bylo fakt dobrý. Propojit to s poémou. Takovej koncept. Štve mě, že já si třeba na něj čas vždycky udělám, ale on ne. On prostě jednou za čtrnáct dní v jedenáct večer napíše: Čau, jak se máš? Seš doma? No tak to je blbý, to ti řeknu rovnou. Ale